دەوڵەت گوێ لە کێ دەگرێت؟ ... شوان ئەحمەد باپیر

ئەوەی ئەوڕۆ لە بەرچاومانە بریتییە لە کەڵەکەبوونی کێشە یەك لەدوای یەکەکانی چەندین ساڵەیە، کە بێ چارە وەك خۆیان ماونەتەوە، گەر ئاوڕێك لە دواوە بدەینەوە زۆرینەی شتە بنەڕەتییەکانی پێداویستی ژیاری ڕۆژگاری ئەو ڕۆمان گەر وەك خۆشیان مابنەوە ئەوا هەر باشە لەوانە کێشەی کارەبا، کەرتی تەندروستی، ئاسایشی خۆراك، کێشەی ئاو، رێگاو بان، قەیرانی ئابووری. ئەوەی جێگەی هەڵوەستە لەسەر کردنە ئەوەیە تۆ ئەم هەموو کێشەیە ڕووت لێبکات کەچی بەدەیان کۆنفڕانس و وۆڕك شۆپ سازکراون بۆ دەرچوون لەم قەیرانە، کە تێچوویەکی زۆریشیان بۆ تەرخان ئەکرێت و ساڵانەش بە سەدان توێژینەوە بڵاو ئەکرێنەوە.

بەڵام ئەوەی جێگەی تێڕامانە لە ڕووی پڕاکتیکییەوە بەرهەم هێنانەوەی هەمان ئەو دۆخەی بەر لە چەندین ساڵەیەو بەبێ ئەوەی ئەو توێژینەوانی کە ئەخرێنە بەر باس و گەنگەشە کردن شتێکی ئەوتۆی لە دۆخی هەنوکەیی گۆڕیبێت. واتە گەورەترین خزمەتێك کە ئەوان پێشکەشی بکەن، دەبێت بتوانن دابڕان دروست بکەن لە قۆناغەکانی پێش خۆیان، بەڵام تا ئێستاش ئەوە ڕوینەداوە دەبێت لە زووەوە کاری بۆ بکرابایە، بەڵام بەداخەوە لەلایەکەوە لەبەر خزمەتی حزبایەتی و لەلایەکی تریشەوە لەبەر کەم توانایی و پاشخانی زانستی هەنگاوی کرداری و پێویستی بۆ نەهاوێشتراوە.
ئایا هەر بەڕاست پێگەی کەسە تایبەتمەندەکان و پسۆرە جیاجیاکان لەو ئاستەدانە کە بتوانێت ئەم هەرێمە لەم دۆخە داتەپیوەیە ڕزگار بکات و بیگەڕێنێتەوە سەر ئاستێکی جێگیر. من ئەڵێم بەڵێ کەسانێکی کەم هەن دڵسۆزو خاوەن توانایەکی باشیشن بەڵام ئەبێت بەها بۆ پێشنیارەکانییان دابندرێت نەوەك لەسەر پێوەری حزبایەتی و واستەکاری وناسیاوێتی کەسە دەست ڕۆیشتووەکان مامەڵەیان لەگەڵدا بکرێت و بایەخی شایەن بە پێشنیارەکانییان نەدرێت، چونکە لەهەر وڵاتێك بایەخی کەسە زاناکان بەهەند وەرنەگیرا ئەوا چاوەڕوانی دواڕۆژێکی گەش مەبە بۆ ئێستا و ئایندەی نەوەکانی ئەو وڵاتە. مێژووی وڵاتان لێوان لێوە لە قەیرانگەلێکی سیاسی، ئابووری، ململانێی ئاینی و مەزهەبی ، کۆمەڵایەتی، سنور، تەندروستی، خۆراك، ئاو هتد..،

پەند وەرگرتن لە ئەزموونی مێژووی وڵاتانیش دەچێتە چوارچێوەی ئەوەی پێی دەگوترێت(سیاسەتی حەکیمانە) بەنموونە لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا لە ساڵی 1933 وڵاتەکە قەیراناویترین ڕۆژەکانی خۆی بەڕێ دەکرد(فڕانکلین دیلانۆر ڕۆزفێڵد) سیاسەتێکی نوێی داڕشت کە بەپڕۆژەی سیستەمی نوێ New Deal ناودارە، کە بریتی بوو لە پشت بەستن بە مامۆستایانی زانکۆ، کە لەو چوارچێوەیەدا کۆمەڵێك مامۆستایی زانکۆی لە خۆی کۆکردنەوە لەوانەش(ریمۆند مۆلی و تۆکوێل) بوون. ئەمانە ڕۆزفێلدیان ڕێنموونی کرد کە کۆمەڵێك چاکسازی بکات لە سەر جەم بوارەکاندا، ڕۆزفێڵد کۆمەڵێك چاك سازی بە ئەنجام گەیاند بە شێکی وەك ریفۆڕم وابوو، بەشەکەی تریشی مەبەستی لە یارمەتیدان و بوژانەوەی وڵات بوو، ئەو سیاسەتە ڕۆڵێکی گەورەی هەبوو لە زاڵبوونی ڕۆزفێڵد بەسەر کێشە ئابوورییەکان، دواتر ئەوە وای لە گەلی ئەمریکی کرد لە هەرسێ هەڵبژاردنەکانی 1936 -1940- 1944، متمانە بدەن بە ڕۆزفێڵد و سەرکەوتن دەستەبەر بکات.

مەبەستمە بێژم کە ئایا حکومەتی ئێمە و پەرلەمان، گەر گوێی بە داخوازییەکانی ئەوانەی کە چەندین ساڵە پێ بەقورگی خۆیان هاوار دەکەن بۆ ڕیفۆرمی ئابووری، وچاکسازی لە سێکتەری پەروەردە و تەندروستی لە بناغەوەو بنبڕکردنی گەندەڵی، نەهێشتنی خانەنشینی نایاسایی و (وەزیرو گزیر و ئەندام پەرلەمانەکان بگەڕێنەوە سەر کارەکانیان نەوەك لە هیکڵا ببن بە ملیۆنێر)، نەهێشتنی پێگەو دەسەڵاتەکانی خێڵ(کە مرۆڤ شەرم دەکات لە سەدەی 21وە هێشتاش گیرۆدەی دەستی ئەو کێشەیە بێت)، بوژانەوەی کەرتی کشتوکاڵ و بەرزکردنەوەی نرخی بەرووبومی ناوەخۆیی و سەرچاوەکانی ئاو، کەرتی پیشەسازی ناوەخۆی، ڕێگاو بانەکان بدایە، ڕۆژگاری ئەوڕۆمان بەو ڕۆژە دەگەیشت، بێگومان نەخێر.